

УДК 368

Людмила Сергіївна МЕЛЬНИК

PhD, к.е.н., доцент кафедри смарт-економіки

Київський національний університет технологій та дизайну,

Київ, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-3832-0101>

Микита Дмитрович БОЙКО,

магістр, кафедри смарт-економіки

Київський національний університет технологій та дизайну,

Київ, Україна

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ ДЛЯ БІЗНЕС-АНАЛІТИКІВ

Сучасний бізнес-аналітик є не просто обробником даних та прогнозістом. У світі, що дедалі більше глобалізується, він стає стратегом, здатним розшифрувати складні патерни міжнародних економічних відносин та перетворити їх на конкурентні переваги для своєї організації. Розуміння фундаментальних принципів міжнародної торгівлі, фінансів та інвестицій перестає бути академічною цікавістю, перетворюючись на критично важливу компетенцію.

Міжнародні економічні відносини являють собою складну мережу взаємозалежностей між країнами, що охоплює рух товарів, послуг, капіталу, технологій та робочої сили через національні кордони. Ці відносини формуються під впливом різноманітних факторів, включаючи геополітичні реалії, національні економічні політики, технологічний прогрес та діяльність міжнародних організацій. Для бізнес-аналітика глибоке розуміння цих факторів є ключем до прогнозування ризиків, виявлення можливостей та розробки ефективних стратегій виходу на нові ринки або оптимізації існуючих міжнародних операцій.

Одним із фундаментальних аспектів міжнародних економічних відносин є міжнародна торгівля. Теорії порівняльних переваг Адама Сміта та Давида Рікардо, хоч і сформульовані століття тому, залишаються актуальними, підкреслюючи вигоди від спеціалізації та обміну. Однак, сучасна міжнародна торгівля є значно складнішою, охоплюючи не лише кінцеві товари, але й проміжні продукти, послуги та інтелектуальну власність у рамках глобальних ланцюгів постачання. Бізнес-аналітик повинен вміти аналізувати ці ланцюги, ідентифікувати ключових гравців, оцінювати ризики, пов'язані з географічною концентрацією постачальників, та розробляти стратегії диверсифікації для забезпечення стійкості бізнесу.

Крім того, розуміння торговельної політики різних країн та регіональних торговельних угод (РТА), таких як ЄС, НАФТА (тепер USMCA) чи АСЕАН, є критично важливим. Тарифні та нетарифні бар'єри, правила походження, санітарні та фітосанітарні норми – усі ці елементи можуть суттєво впливати на вартість та конкурентоздатність продукції на міжнародних ринках. Бізнес-аналітик повинен відстежувати зміни в торговельній політиці, оцінювати їхній потенційний вплив на бізнес та надавати рекомендації щодо адаптації стратегій.

Іншим ключовим елементом міжнародних економічних відносин є міжнародні фінанси. Рух капіталу між країнами у формі прямих іноземних інвестицій (ПІІ), портфельних інвестицій та кредитів відіграє вирішальну роль у фінансуванні економічного розвитку та глобальної торгівлі. Бізнес-аналітик повинен розуміти фактори, що визначають потоки

капіталу, такі як процентні ставки, рівень інфляції, політична стабільність та перспективи економічного зростання в різних країнах.

Валютні курси є ще одним критично важливим аспектом міжнародних фінансів, який безпосередньо впливає на прибутковість міжнародних операцій. Коливання валютних курсів можуть суттєво змінити вартість імпорту та експорту, а також вартість іноземних активів та зобов'язань. Бізнес-аналітик повинен вміти аналізувати фактори, що впливають на валютні курси (макроекономічні показники, монетарна політика, ринкові настрої), оцінювати валютні ризики та розробляти стратегії їхнього хеджування за допомогою фінансових інструментів.

Особливу увагу слід приділяти міжнародним фінансовим інститутам (МФІ), таким як Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Світовий банк. Ці організації відіграють важливу роль у підтримці стабільності світової фінансової системи, наданні фінансової допомоги країнам, що розвиваються, та сприянні глобальному економічному розвитку. Розуміння мандату, інструментів та політики МФІ може бути корисним для бізнес-аналітика при оцінці макроекономічної ситуації в різних країнах та прогнозуванні потенційних ризиків та можливостей.

Зростаюча роль глобальних ланцюгів вартості (ГЛВ) також вимагає від бізнес-аналітиків нових підходів. Аналіз ГЛВ передбачає розуміння того, як різні етапи виробництва та надання послуг розподілені між різними країнами, а також виявлення ключових факторів, що впливають на ефективність та стійкість цих ланцюгів. Бізнес-аналітик повинен вміти оцінювати ризики, пов'язані з географічною концентрацією виробництва, політичною нестабільністю в країнах-учасниках ГЛВ, а також збоями в логістиці та постачанні.

Окрім традиційних аспектів міжнародних економічних відносин, бізнес-аналітики повинні враховувати нові тенденції та виклики, що формують сучасний глобальний економічний ландшафт. Однією з таких тенденцій є технологічна революція, яка кардинально змінює способи ведення бізнесу на міжнародному рівні. Розвиток електронної комерції, цифрових платформ, штучного інтелекту та блокчейну відкриває нові можливості для міжнародної торгівлі та інвестицій, але також створює нові виклики, пов'язані з кібербезпекою, захистом даних та регулюванням цифрової економіки. Бізнес-аналітик повинен бути в курсі цих технологічних змін та оцінювати їхній потенційний вплив на бізнес-моделі та конкурентну середу.

Іншою важливою тенденцією є зростаюча увага до питань сталого розвитку та соціальної відповідальності бізнесу (КСВ) на міжнародному рівні. Споживачі, інвестори та регулятори дедалі більше вимагають від компаній врахування екологічних та соціальних аспектів у своїй діяльності. Бізнес-аналітик повинен вміти оцінювати ризики та можливості, пов'язані з екологічними та соціальними факторами, а також розробляти стратегії інтеграції принципів сталого розвитку в міжнародні бізнес-операції. Це може включати аналіз вуглецевого сліду, оцінку соціального впливу ланцюгів постачання та розробку етичних кодексів поведінки для міжнародних партнерів.

Геополітичні фактори також відіграють дедалі важливішу роль у формуванні міжнародних економічних відносин. Зростання геополітичної напруженості, торгові війни та санкції можуть мати значний вплив на міжнародну торгівлю та інвестиції. Бізнес-аналітик повинен уважно стежити за геополітичними подіями, оцінювати їхні потенційні економічні наслідки та допомагати компанії розробляти стратегії управління геополітичними ризиками.

Для ефективної роботи в умовах складних міжнародних економічних відносин бізнес-аналітик повинен володіти цілим рядом ключових навичок та компетенцій.

По-перше, це сильні аналітичні здібності, включаючи вміння збирати, обробляти та інтерпретувати великі обсяги даних з різних міжнародних джерел (статистичні агентства, міжнародні організації, галузеві звіти).

По-друге, важливим є розуміння макроекономічних принципів та вміння аналізувати макроекономічні показники різних країн (ВВП, інфляція, безробіття, платіжний баланс) для оцінки їхнього економічного стану та перспектив.

По-третє, бізнес-аналітик повинен мати глибокі знання в галузі міжнародної торгівлі та фінансів, включаючи розуміння торговельних угод, валютних ринків, інструментів фінансування міжнародної торгівлі та управління валютними ризиками.

По-четверте, важливими є навички стратегічного мислення та прогнозування, що дозволяють бізнес-аналітику ідентифікувати довгострокові тенденції в міжнародних економічних відносинах та оцінювати їхній потенційний вплив на бізнес.

По-п'яте, міжкультурна компетентність та комунікаційні навички є критично важливими для ефективної взаємодії з міжнародними партнерами та зацікавленими сторонами. Розуміння культурних відмінностей та вміння ефективно комунікувати в міжкультурному середовищі є запорукою успішних міжнародних бізнес-операцій.

Нарешті, бізнес-аналітик повинен бути в курсі останніх тенденцій та змін у міжнародних економічних відносинах, включаючи нові технології, зміни в торговельній політиці, геополітичні події та питання сталого розвитку. Постійне навчання та професійний розвиток є необхідними для підтримки конкурентоздатності в цій динамічній сфері.

У підсумку, міжнародні економічні відносини є складною та багатогранною сферою, яка вимагає від бізнес-аналітиків глибоких знань, аналітичних навичок та стратегічного мислення. Успішна навігація в цьому складному ландшафті є ключем до виявлення нових можливостей, управління ризиками та забезпечення стійкого зростання бізнесу на глобальній арені. Бізнес-аналітики, які здатні ефективно аналізувати міжнародні економічні тенденції та перетворювати їх на практичні рекомендації, стануть незамінними стратегічними партнерами для своїх організацій у дедалі більш взаємопов'язаному світі.

Література

1. Кащена Н., Остапенко, Р., & Велієва, В. (2024). Бізнес-аналітика як інструмент обробки даних. *Економіка та суспільство*, (62). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-14>
2. Бізнес-аналіз у 2025 році: тренди та нові виклики. URL:<https://e5.ua/uk/blogpost-2/biznes-analiz-u-2025-rotsi-trendy-ta-novi-vyklyky/>